

Decorul

Decorul este cadrul plastic în care se desfășoară acțiunea unei piese.

O piesă poate avea unul sau mai multe decoruri. Impărțirea pe tablouri a piesei corespunde coboririi și lăsării cortinei; la aceste așa-numite pauze de tablou, decorul se poate schimba sau poate rămâne același.

O primă împărțire a decorurilor poate fi următoarea: *interior* (birou, cantină etc.), *exterior* (curtea unei case etc.), *interior cu exterior* (veranda unei case care dă spre grădină), în funcție de ceea ce el reprezintă.

Din acest punct de vedere, decorul trebuie să corespundă cerințelor textului, nu respectind neapărat „mot-à-mot” indicațiile autorului care preced fiecare tablou (astfel: ușă spre balcon în stînga, masă în față, centru etc.), ci intruchipînd cerințele rezultate din citirea amănunțită a textului și din consultarea nevoilor regizorale. Aceste date indispensabile se amalgamează cu alte date — de stil, de epocă, de atmosferă, de colorit — și, împreună, vor forma o compoziție plastică sugestivă, evident exprimată tridimensional.

Din punct de vedere al rezolvării unui decor, există o mulțime de posibilități. Le voi împărți în: *decor închis* (construit) și *decor liber* (în perdele sau deschis). *Decorul închis* cuprinde decorurile în întregime construite, adică acele rezolvări care comportă toți pereții unei încăperi, cu uși și ferestre, cit și plafon. *Decorul liber* ar cuprinde rezolvările ce comportă numai elemente construite, așezate liber în scenă (evident, după legi de compoziție, dar detașându-se în spațiu), proiectate fie pe un *circular* (perdea semicirculară pictată ce acoperă fundalul și lateralele scenei), fie pe *perdele neutre*; sau decoruri fără nici un element construit, decoruri compuse cu perdele neutre sau pictate, și mobilier sau

recuzită. În acest ultim fel de decor, lumina reprezintă un component principal.

Orice decor are o *plantație*. Se cheamă *plantație* planul după care se așază în scenă elementele decorului, cit și mobilierul. Decorul construit se compune din *flancuri* — panouri dreptunghiulare de diverse mărimi, construite din cadre de șipci pe care se întinde pinză de decor (o pinză între „muncitorul” și „buret”) sau (și) placaj subțire. Aceste panouri comportă goluri pentru uși și ferestre, care pot fi fixe, la flanc, dacă nu au o grosime prea mare, sau se introduc în flanc prin față, după ce el a fost plantat; aceasta, pentru o mai ușoară manevră (aducerea și montarea decorului), cit și pentru o cit mai comodă depozitare a decorului în magazie. Pe spatele flancurilor se scriu cifre și mențiunea „curte” sau „grădină”, după locul și ordinea în care se montează în scenă. Flancurile își mențin poziția verticală, fiind sprijinite cu niște șipci speciale ce formează unghi cu podeaua scenei și care sînt prinse în șipca de margine a flancului și podea cu burghie metalice. Acestea se numesc *spraițuri*, iar operația fixării lor se numește a *spraițui*. Există *spraițuri* de diferite lungimi.

Un flanc oblic față de sală se cheamă *pan-coupé*. Un flanc îngust se cheamă *șmal* (de la germanul *schmal*, strîmt). Flancurile se țin între ele (se rigidizează), pentru a forma colțurile camerei, printr-o frînghie ce se înfășoară între *bacnuri* (bucățele speciale de lemn ce se bat pe șipcele verticale de margine ale flancurilor și canat, pentru a se putea trece frînghia, care rămîne fixă la unul dintre flancuri, în partea de sus). Pentru că nu se pot face flancuri prea mari, în cazul unor pereți lungi, de exemplu, ele pot fi alcătuite „la balama”, adică din două flancuri ce

se prind între ele cu balamale ca niște paravane și se închid pe față, adică pe partea cu pinza, pentru ca pictura de pe ea să nu se strice la depozitat și transport. Se mai compun flancuri mari și din câte două flancuri mai mici și libere, unite la „falseisen” — unul din flancuri are o fișie verticală de placaj (fier fals) care depășește cu cca. 3—4 cm șipca de margine și care va acoperi astfel golul dintre flancuri cind acestea stau alături. Evident, „falseisenul” se așază spre fundul scenei, ca să nu se vadă.

Plafonul este un flanc mare, compus, în-deobște, din două bucăți la balama, care acoperă în partea de sus flancurile, închizind interiorul respectiv. Este ținut la pod cu frînghii. El are în centrul lui o gaură, locul de lampă.

În afara flancurilor, într-un decor mai există practicabile și scări. Practicabilele sînt cuburi de diverse înălțimi și forme și servesc la schimbarea nivelelor de joc; ele pot fi fixe sau pliante. Cele pliante se compun din niște șasiuri ce se închid la balama și deasupra cărora, cînd sînt

deschise, se fixează mici platforme de scinduri (podium). Scările formează accesele la aceste platforme.

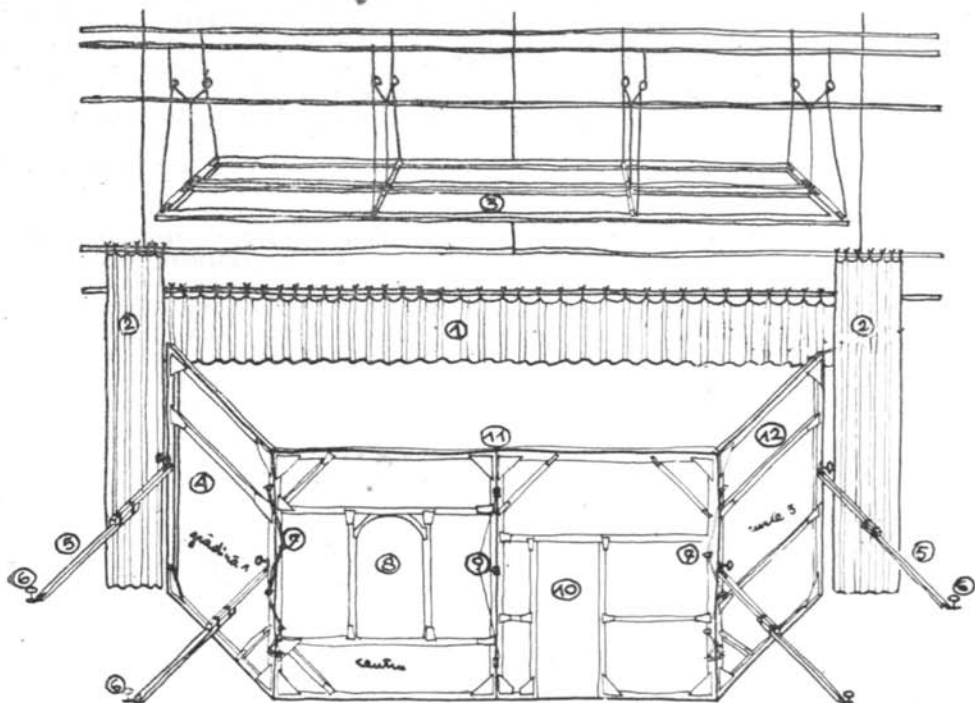
Perdelele, în decorul liber, pot fi utilizate cu rol de culise, pentru degajări laterale. Sînt atirnată moi de la pod, căzînd în falduri, paralele cu rampa sau în „pan-coupé”, ori se pun în stînga sau dreapta scenei, după arlecini. În atare rezolvări, podul se maschează prin sufite, adică prin rinduri de perdele scurte, faldate cînd toată deschiderea scenei, așezate orizontal la stîngi (bare metalice orizontale pe toată deschiderea scenei, acționate de contra greutăți pe verticală, care compun podul).

Fundul scenei poate fi închis cu o perdea pe toată deschiderea scenei, sau — în cazul deschiderilor pe cer — perdelele pot avea „ambrazuri” și diferite forme.

Circularul este fundalul care acoperă peretele din fundul scenei. El are și niște urechi laterale. Poate fi moale — din pinză — sau rigid, cînd e chiar peretele scenei care este pictat în albastru. De asemenea, el poate fi mobil, se poate ridica la contrabale, cu totul, pe verticală.

Un simplu decor închis, compus din trei flancuri — două laterale simple dispuse în pan-coupé și unul central cu balamale la jumătatea sa cu goluri pentru o fereastră și o ușă, cu o sufită și perdele laterale și plafon, privite din spate (din scenă):

1. Sufită atirnată la contrabală;
2. culise moi la contrabală (perdele laterale);
3. plafonul cu sistemul de coborîre de la pod;
4. flanc grădina dispus în pan-coupé;
5. sprîț cu prelungire (telescopic);
6. burghiul metalic;
7. bacnurile cu sistemul de rigidizare al flancurilor cu frînghie;
8. gol pentru fereastră;
9. balamalele flancului central;
10. gol pentru ușă;
11. flancul central construit din două flancuri mai mici prinse între ele la balama;
12. flanc curte

sau se poate închide pe porțiuni, pe orizontală, stringindu-se ca o perdea pe inele sau tiraj. Un circular foarte modern este cel numit *ciclorama*, care este ca o calotă semisferică. Ea se poate stringe — în cazul că e făcută dintr-o țesătură textilă — pe orizontală, iar dacă e metalică, pe verticală. Ciclorama servește și pentru decorul total proiectat, proiecția făcându-se prin spate, cu multe aparate, pe segmente de calotă, cu diapozitive speciale care racordează imaginea. Fundul scenei poate fi acoperit și cu fundaluri pictate, eventual descompuse pe mai multe planuri cu transparență, fundaluri din tule, cu aplicații etc.

Mobflierul este cel obișnuit ca tip, numai că acesta, de scenă, date fiind deformările și vizibilitatea specială, este de alte proporții; aici se păstrează numai detaliul esențial, simplificându-se mult „mulurația”, ușurându-se și ca greutate, și ca construcție.

Toate obiectele de uz scenic în piesă se cheamă *recuzită*.

Elementele de decor se pictează. Pentru asta, există specialiști, pictori executanți de teatru, care țin seamă de o serie de legi specifice de desen și pictură. Pictura se face în culori de apă (*tempera*) și culori de anilină, în cazul flancurilor sau fundalurilor cu transparență. Pe jos există

un *covor de scenă*, mocheta indeobște neutră, pe care se pun covoare în cazul interioarelor, sau covoare speciale cu dale pictate etc., după caz.

Se pare că ideea de teatru a născut dintru început și ideea de decor. Anticii decorau peretele din fund al scenei. Astfel, pentru o tragedie, se arăta un palat cu trei intrări: prin cea din mijloc, intrarea regală, ieșea actorul ce deținea rolul principal; o pinză pictată acoperea totul și se rula pe un cilindru de lemn sau era trasă sub planșeul scenei. Din păcate, nu există decit descrieri despre aceste începuturi ale decorului. Se pare că aveau și niște prisme triunghiulare, așezate în dreapta și stînga scenei, ce ofereau subiecte diferite pe fiecare față, și se învîrteau pe un pivot (ca niște culise). Odată cu dezvoltarea în timp a teatrului și paralel cu transformarea scenei, decorurile au căpătat amploare și rezolvări noi. Prima revoluție în decor a constat în trecerea de la fundalul pictat și culise, la decorul tridimensional. Iar revoluția modernă e marcată, desigur, de sugerarea spațiului prin lumină și a obiectelor prin proiecție. Pictura de teatru, dusă la apogeu de mari pictori ca Rafael, Bramante, sau de unii moderni ca impresioniștii francezi, compunându-se cu date tehnice moderne, a născut scenografia.

Toni GHEORGHIU